

Statenbrief

Onderwerp	Uitkomsten BOL en BO MIRT Noordwest 2024
Behandeldatum GS	12-11-2024
Documentnummer	UTSP-1745350103-44988
Van	Erik van Hoogstraten en Bart Althuis
Telefoonnummer	06 25762279 en 06-18300493
Opdrachtgever	Jan de Poorter en Ellen Vrielink
Domein/opgave	SLO en MOB
Team	SRO en MOB
Portefeuillehouder	Van Essen en Van Schie
Bijlagen	Kamerbrieven 'Uitkomsten BOL's 2024' en 'Uitkomsten BO's MIRT 2024' Propositie 'Groot Merwede en Rijnenburg'

Essentie / samenvatting

Op 7 november 2024 hebben zowel het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving (BOL) Noordwest als het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT) Noordwest plaatsgevonden tussen een Utrechtse bestuurlijke afvaardiging en bewindspersonen van de ministeries van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) en Infrastructuur en Waterstaat (IenW). Op 8 oktober 2024 bent u per brief geïnformeerd over onze inzet op deze bestuurlijke overleggen. Hierbij informeren wij u over de uitkomsten van de bestuurlijke overleggen voor de provincie Utrecht en onze regionale partners.

Toelichting

De tijdens het BOL en BO MIRT Noordwest gemaakte afspraken zijn door het Rijk verwoord in de Kamerbrieven 'Uitkomsten BOL's 2024' (ministerie van VRO) en 'Uitkomsten BO's MIRT 2024' (ministerie van IenW) (zie bijlagen).

BOL

Het BOL Noordwest stond het teken van kennismaking met de nieuwe bewindspersonen, het programma NOVEX en een toelichting op de Rijksinzet voor woningbouw. Onder het programma NOVEX vielen voor de provincie Utrecht de Rijksreactie op het Ruimtelijk Voorstel provincie Utrecht (inclusief een doorkijk naar het op te stellen ruimtelijk arrangement) en de NOVEX gebieden Utrecht-Amersfoort en Groene Hart. Het NOVEX-gebied Arnhem-Nijmegen-Foodvalley is in het BOL Oost aan de orde gekomen.

Rijksreactie Ruimtelijk Voorstel provincie Utrecht en doorkijk naar gezamenlijk ruimtelijk arrangement

Tijdens het BOL Noordwest hebben Rijk en provincie Utrecht afgesproken om toe te werken naar wederkerige afspraken in een ruimtelijk arrangement, mede op basis van het Ruimtelijk Voorstel provincie Utrecht 'Versnellen, Vernieuwen, Verdiepen'. Hierin zijn 27 agendapunten met bijbehorende acties voor Rijk en regio opgenomen. Vooruitlopend daarop zijn in het BOL Noordwest al een aantal afspraken gemaakt:

- De Metropoolregio Utrecht (MRU) neemt het initiatief om een 'Investeringsagenda voor de Utrechtse gezondheidsmetropool' op te stellen. Hiermee wordt in kaart gebracht wat het gezondheidscluster in de MRU nodig heeft om het verdienvermogen en de Europese koploperpositie op het gebied van gezondheidsinnovatie toekomstbestendig te houden. Zowel ruimtelijk als qua talent. Dit als basis voor een gesprek met het Rijk over samenwerking.
- Rijk en regio organiseren één of enkele bijeenkomsten over de inpassing van energiestructuren i.r.t. andere ruimtelijke functies en kwaliteiten, bijvoorbeeld in de vorm van een 'Energy Board special'. Hierin wordt aan de hand van het concept p-MIEK Utrecht 2.0 naar de integrale afstemming m.b.t. de langere termijn gekeken. De lessen uit recente projecten, de ervaringen uit de Energy Board en het ruimtelijk ontwerpend onderzoek van Mooi Nederland voor inpassing van energiestructuren worden hierbij benut.
- Rijk en regio kijken binnen het lopende gezamenlijke onderzoek van het Kromme Rijn Linielandschap of koppelkansen tussen sectorale programma's benut kunnen worden om groen mee te laten groeien met verstedelijking (zie ook NOVEX-gebied Utrecht-Amersfoort).
- Het Rijk neemt de vernatting van de veenweiden mee als één van de grote watervragers in het kader van de herijking van het Deltaprogramma.

Adaptieve Ontwikkelstrategie NOVEX-gebied Utrecht-Amersfoort

In het BOL Noordwest zijn als onderdeel van het NOVEX-gebied Utrecht-Amersfoort de eerste resultaten van het gezamenlijke MIRT-onderzoek 'A12-zone in samenhang met Rijnenburg' en de MIRT-verkenning 'OV en Wonen' van Rijk en regio besproken. Deze laten zien dat het grootste deel van de nieuwe woningen en de extra werkgelegenheid kan worden gerealiseerd in de gebieden Groot Merwede en Rijnenburg, mits fors wordt geïnvesteerd in bereikbaarheid (waaronder de Merwedelijn) en overige randvoorwaarden. Het komende jaar wordt verder verdiepend onderzoek gedaan naar onder meer de multimodale bereikbaarheid en het ruimtelijk programma. De (complexe) inhoudelijke en financiële besluiten die hiervoor nodig zijn, zijn uitgewerkt in de Adaptieve Ontwikkelstrategie NOVEX-gebied Utrecht-Amersfoort. De in het BOL Noordwest vastgestelde Adaptieve Ontwikkelstrategie is te vinden op de [website](#) van U Ned.

Ook de tien Regiopoorten maken onderdeel uit van deze Adaptieve Ontwikkelstrategie. Onder de noemer 'Ontwikkelstrategie Regiopoorten' is het afgelopen jaar een goede stap gezet in het concretiseren van de ontwikkelpotentie van deze goed bereikbare OV-knooppunten. De Regiopoorten spelen een cruciale rol om de opgaven (op het gebied van wonen, werken en bereikbaarheid) waar de maken. Deze Ontwikkelstrategie is eveneens te vinden op de [website van U Ned.](#)

Voorts is in het BOL Noordwest afgesproken om in het Kromme Rijn Linielandschap samen inzichtelijk te maken op welke manier groenblauwe maatregelen (t.b.v. klimaat, recreatie en natuur) in en om de stad kunnen worden verbonden.

Realisatieagenda NOVEX-gebied Groene Hart

Gedurende het BOL Noordwest is geconstateerd dat het NOVEX-gebied Groene Hart goed op koers ligt. En dat de Realisatieagenda invulling geeft aan zowel de structurerende keuzes die gemaakt moeten worden als aan de realisatie in de zo genoemde sleutelprojecten.

Uitvoeringsagenda NOVEX-gebied Arnhem-Nijmegen-Foodvalley

Tijdens het BOL Oost, dat eveneens op 7 november 2024 plaatsvond, is de Uitvoeringsagenda voor het NOVEX-gebied Arnhem-Nijmegen-Foodvalley besproken. Hierin is de bestuurlijke ambitie uitgesproken om kansen te verkennen om verdere stappen te zetten in de ontwikkeling van het voor dit NOVEX-gebied door Rijk en regio opgestelde Ontwikkelperspectief.

Toelichting Rijksinzet woningbouw

In het BOL Noordwest is door het Rijk aangegeven dat zij verschillende middelen beschikbaar stelt voor het ondersteunen van de woningbouw (€ 5 miljard) en de ontsluiting daarvan (€ 2,5 miljard). De komende periode werkt het Rijk de investeringsrichtingen, uitgangspunten en criteria voor de inzet van deze middelen verder uit. Het is de bedoeling om deze uitgangspunten op de Woontop in december 2024 te bekrachtigen tussen Rijk,

regio's en andere bij de woningbouw en infrastructuur betrokken partijen. Gekoppeld aan de actualisatie van de Woondeals willen de ministeries van VRO en IenW in de BOL's (juni 2025) en de BO's MIRT (najaar 2025) investeringsafspraken maken met de regio's.

Nationaal Programma Ruimte voor Defensie

De situatie in de wereld vraagt om ruimte voor Defensie. Daar willen we als provincie Utrecht medewerking aan verlenen. Tegelijk is de ruimtedruk in onze provincie hoog en kan het faciliteren van alle behoeften van het ministerie van Defensie botsen met andere opgaven waar met het Rijk afspraken over zijn gemaakt (zoals het Klimaatakkoord en Vogel+Habitatrichtlijn). Wij hebben daarom opgeroepen om de interdepartementale en interbestuurlijke afstemming over het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie goed te borgen en de ruimtelijke opgaven zoveel mogelijk te combineren.

Deltaprogramma deelgebied Centraal Holland

Binnen het Deltaprogramma deelgebied Centraal Holland wordt momenteel toegewerkt naar een maatregelenpakket om de wateroverlast in het Amsterdam Rijnkanaal-Noordzeekanaalgebied te verbeteren door middel van gemalen en maatregelen in de ruimte (bv. waterberging). Afgesproken is om de eerste contouren van dit maatregelenpakket met elkaar te bespreken in het BOL Noordwest van juni 2025.

BO MIRT

In het BO MIRT Noordwest lag voor de provincie Utrecht de nadruk op de OV-ontsluiting van Groot Merwede en Rijnenburg, de grootste woningbouwlocatie van Nederland. Ook ging het over de Herprioriteringsprojecten knooppunt Hoevelaken en de Noordelijke Randweg Utrecht (NRU) in samenhang met de Ring Utrecht – ARU (Alternatief Ring Utrecht).

Propositie Groot Merwede en Rijnenburg (o.a. Merwedelijn)

Samen met de regio hebben we een propositie aangeboden aan het Rijk om een volgende stap te zetten in de ontwikkeling van Groot Merwede en Rijnenburg (zie bijlage propositie). Het doel van de propositie is om met dit kabinet tot een afspraak te komen over een ophoging van het budget voor de maatregelen uit de MIRT-verkenning 'OV en Wonen'. Zoals in het [tussenbericht](#) van de MIRT-verkenning is gemeld, is er nog geen gezamenlijk voorkeursalternatief gevonden dat technisch maakbaar is, binnen het huidige beschikbare budget past en voldoende doelbereik heeft. Daarom is er een verdiepingsfase ingelast van een jaar. Parallel aan de verdiepingsfase zijn we samen met het Rijk op zoek naar extra middelen.

Groot Merwede en Rijnenburg vormen samen de grootste woningbouwlocatie van Nederland. OV-ontsluiting is een belangrijke randvoorwaarde om tot ontwikkeling te kunnen komen van deze gebieden. De inzet van de propositie is om met dit kabinet tot een extra Rijksbijdrage van €500 miljoen (inclusief BTW) voor de Merwedelijn te komen. Daartoe bieden de regiopartners een bijdrage van €200 miljoen (€100 miljoen van de gemeente Utrecht en €100 miljoen van de provincie Utrecht).

Het Rijk vraagt in alle verstedelijkings- en regionale OV-projecten een financiële bijdrage van de regio. Een propositie zonder concreet aanbod van regionale cofinanciering maakt minder kans. In het proces naar de kadernota 2026 starten we de zoektocht naar €100 miljoen euro voor provinciale cofinanciering, aanvullend op de eerder toegezegde bijdrage van €200 miljoen euro aan de MIRT-verkenning 'OV en Wonen'. De eventuele verhoging van de regionale bijdrage is uiteraard onder voorbehoud van besluitvorming van uw Staten.

Met deze middelen kunnen we 19.000 extra woningen bouwen (15.000 woningen in de A12-zone en 4.000 woningen in het Utrecht Science Park (USP) bovenop de 25.500 woningen in Groot Merwede die we in het BO MIRT Noordwest van 2022 hebben afgesproken. Ook biedt deze stap de basis voor de OV-ontsluiting voor Rijnenburg, zoals beschreven in de propositie. Hierdoor ontstaat er vertrouwen om tot een overeenkomst over Rijnenburg te komen met grondeigenaren en overheden over de ontwikkeling van dit gebied. Na afloop van het BO MIRT Noordwest hebben de Ministers van IenW en van VRO de propositie "Groot Merwede en Rijnenburg" in ontvangst genomen.

De minister van VRO heeft toegezegd met ons mee te denken hoe we tot gefaseerde financiële afspraken kunnen komen voor dit soort grootschalige ontwikkelingen.

De propositie loopt vooruit op de uitkomsten van de verdiepingsfase van de MIRT-verkenning. Hierin worden de haalbare varianten van de Merwedelijn meer in detail uitgewerkt. Op basis daarvan zal richting de zomer van 2025 een (voorlopig) voorkeursalternatief (VKA) worden bepaald. Het voornemen is om dit VKA op het BO MIRT Noordwest in het najaar van 2025 vast te stellen, inclusief financiële afspraken, onder voorbehoud van een kaderstellend besluit in raden en Staten.

Herprioritering Mobiliteitsfonds Hoevelaken en NRU / Ring Utrecht – ARU

De urgentie van een snelle realisatie van het project A1/A28 Knooppunt Hoevelaken is herbevestigd. Het gaat om een goed functionerend knooppunt voor de landelijke en regionale bereikbaarheid en de realisatie van 40.000 woningen en 32.000 arbeidsplaatsen tot 2040 in de Regio Amersfoort.

Omdat er op dit moment geen zicht is op de volledige herstart is afgesproken dat het Rijk in samenspraak met de regio kijkt naar de mogelijkheden van fasering en opdeling in kleinere projecten. Daarnaast heeft het ministerie van IenW besloten € 50 miljoen (inclusief BTW) beschikbaar te stellen voor een maatregelenpakket uit de Mobiliteitsagenda Regio Amersfoort 2040. De regio stelt eveneens € 50 miljoen voor het pakket beschikbaar. Rijk en regio werken het maatregelenpakket in 2025 nader uit.

Het maatregelenpakket is dit jaar opgesteld als onderdeel van de 'U Ned Mobiliteitsagenda Regio Amersfoort'. Besloten is hiervoor de volgende maatregelen te realiseren:

- Doorfietsroute Amersfoort - Soesterberg - Zeist - Utrecht Science Park;
- Doorfietsroute Baarn - Soest - Bilthoven - Utrecht CS;
- Doorfietsroute Amersfoort – Veenendaal;
- Aanpak sluipverkeer rondom knooppunt Hoevelaken (inclusief verkeersmanagement, VRI's aanpassen)
- Pre – verkenning naar de BRT tussen Amersfoort en Utrecht Science Park ;
- A1- Hoevelaken: reconstructie Amersfoortsestraat en aanleg fietstunnels;
- Aansluiting A1-N199/Ontsluitingsweg Bovenduist;
- A30 – aansluiting Barneveld Zuid.

Voor deze laatste drie maatregelen zal, vanwege schaarse RWS-capaciteit, de gemeente / regio Amersfoort de realisatie (incl. planuitwerking) op zich nemen. Rijk en Regio verkennen hoe en op welk moment zij de bijdrage kunnen voldoen en de afspraken zijn onder voorbehoud van besluitvorming in uw Staten.

Voor de pre-verkenning naar de Bus Rapid Transit Amersfoort – Utrecht Science Park zal bij het BO MIRT najaar 2025 op basis van de resultaten bekeken worden hoe deze maatregelen gefinancierd kunnen worden.

De minister van IenW zet zich in om in 2025, als onderdeel van het project A27 Eemnes – Zeewolde, een budget van € 650.000,- (ex btw) beschikbaar te stellen aan de meerkosten van het project aansluiting Eemnes (A27).

Om de frequentieverhoging van de trein op het spoor tussen Amersfoort en Harderwijk (Veluwelijn) mogelijk te maken heeft het Rijk €3 ton studiegeld en de regio totaal €6,5 ton vrijgemaakt. Dit om met een besluit in het BO MIRT Noordwest van 2025 een snelle herintroductie van de spitspendel mogelijk te maken.

De minister van IenW heeft op 23 oktober j.l. een brief aan de Tweede kamer ([link](#)) en de Raad van State (RvS) gestuurd over het Tracébesluit A27/A12 (TB) en het Alternatief Ring Utrecht (ARU). Wij hebben tijdens het BO benadrukt dat het is in ieders belang dat de RvS een duidelijke uitspraak doet over met name de stikstofaanpak van het TB, omdat het ARU hier ook vanuit gaat. Een uitspraak van de RvS is nodig om voortgang in de aanpak van de Ring te krijgen, wat belangrijk is om de groei van de regio, inclusief het ambitieuze woningbouwprogramma, mogelijk te maken.

Wij hebben de Minister IenW gevraagd in de komende tijd met ons in gesprek te gaan over mogelijke onduidelijkheden over en verschillen in interpretaties van, het ARU. Dit om de kansen en mogelijkheden die het regio alternatief biedt nader toe te lichten. Wij verwachten dat hiermee het ARU, na de uitspraak van de RvS, op een inhoudelijk correcte manier onderdeel van besluitvorming in de Tweede Kamer kan zijn.

In 2023 hebben we als regio met het Rijk afgesproken dat we vervolgafspraken rondom de 'pauzerings' van de rijksbijdrage voor de Noordelijke randweg Utrecht (NRU) in samenhang willen brengen met besluitvorming over

het TB en het ARU. Zoals aangekondigd in de [statenbrief](#) over de NRU van 19 maart 2024 is onze intentie om in 2025 een met het Rijk afgestemd voorstel voor de NRU aan u voor te leggen. De minister van IenW heeft nu toegezegd de komende periode met ons in gesprek te gaan over de NRU en het ARU.

Draaiend houden Ringen

In het BO MIRT van 2022 heeft het Rijk besloten om € 100 miljoen beschikbaar te stellen ten behoeve van de autobereikbaarheid voor het (hoofd)wegennet van de grootschalige NOVEX-woningbouwlocatie Groot Merwede tot en met 2030. Het bedrag van € 100 miljoen is verdeeld in twee delen:

1. €50 miljoen is beschikbaar voor (landelijke) maatregelen op het gebied van verkeersmanagement, incidentmanagement en smart mobility. Deze maatregelen zijn landelijk uitgewerkt, met input vanuit onze regio, zodat deze voor alle 'ringen' in Nederland kunnen worden ingezet. Het gaat hierbij om maatregelen voor het optimaal benutten van de wegcapaciteit (verkeersmanagement), het inzetten op het voorkomen en het snel wegwerken van verstoringen zoals ongelukken (incidentmanagement), en als laatste het maximaal inzetten op een goed geïnformeerde reiziger (smart mobility).
2. De andere €50 miljoen is beschikbaar voor infrastructurele maatregelen die positief bijdragen aan het functioneren van de Ring Utrecht. Het ministerie van IenW, Rijkswaterstaat en de regio (provincie Utrecht, U10 en gemeente Utrecht) zijn tot een pakket aan maatregelen gekomen. Daarbij gaat het om door Rijkswaterstaat aangedragen capaciteitstoevoegingen aan twee verbindingbogen in Knooppunt Lunetten en onderstaande door de regio aangedragen maatregelen:
 - Maximaal € 9 miljoen inclusief btw voor de divergerende diamant aansluiting A2-N230: door de realisatie van een divergerende diamant-kruising wordt terugslag van file op de A2 op het onderliggend wegennet voorkomen en de doorstroming van autoverkeer op de N230 richting Amsterdam en Utrecht verbeterd.
 - Maximaal € 12,5 miljoen inclusief btw ter (stapsgewijze) voor de realisatie van de corridorhub Vianen.
 - Maximaal € 7,5 miljoen inclusief btw voor de aanpassing van de aansluiting A2 op de hub Papendorp. Deze maatregel sluit aan op de ontwikkeling van Hub XL en draagt bij aan verbetering van het ov op de BRT-verbinding Breda-Gorinchem-Utrecht.

Specifiek voor de corridorhub Vianen, een van de Regiopoorten, spreekt de BO MIRT Noordwest besluittekst over een stapsgewijze ontwikkeling tot een hub van 1.000 parkeerplaatsen omdat het ministerie van IenW belang hecht aan deze omvang. Als regionale partijen beschouwen we het besluit als een startbeslissing. Een startbeslissing die zicht geeft op financiering van de hub Vianen, waardoor we nu met alle betrokken partijen (gemeente Vijfheerenlanden, provincie Utrecht en Rijkswaterstaat) aan de slag kunnen gaan met het uitwerken van de plannen voor de hub Vianen. In die uitwerkingsfase zullen we met elkaar besluiten wat de gewenste locatie, omvang en de eventuele stapsgewijze fasering van de hub is. Tevens zullen we met elkaar bepalen hoe beheer en exploitatie van de hub georganiseerd worden.

Fietsnetwerken op orde

Tijdens het BO MIRT Noordwest zijn afspraken gemaakt om fietsnetwerken op orde te krijgen. Met de afspraken over een rijksbijdrage van €1.5 miljoen voor de doorfietsroute IJsselstein-Nieuwegein-Utrecht en €1.5 miljoen voor Houten-Bunnik-Utrecht Science Park kunnen we nu snel de realisatie van deze fietsroutes gaan starten. Ook hebben we afspraken gemaakt om de doorfietsroute Dom-tot-Dam nu samen met het Rijk op te pakken.

Korte termijn aanpak GoedOpweg

De programmalijn Korte Termijn Aanpak van U Ned (ook wel het programma GoedOpweg genaamd) heeft dit BO MIRT een eenjarige bijdrage voor 2026 ontvangen van € 2,4 miljoen. In volgend BO MIRT 2025 moeten we opnieuw afspraken maken voor de voortgang van het programma tot 2030. Vanaf 2025 zullen de U10 gemeenten ook als volwaardig partner participeren in het GoedOpweg programma.

Vervolgprocedure / voortgang:

De tussen Rijk en regio gemaakte afspraken worden verder opgepakt. Alle financiële afspraken die betrekking hebben op bijdragen van de provincie Utrecht, zijn gemaakt onder voorbehoud van besluitvorming door uw Staten. Over onze inzet, de inhoudelijke keuzes en financiering blijven wij met u in gesprek. In ieder geval zal dat zijn voor het BOL Noordwest, dat in juni 2025 zal plaatsvinden.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen